

*v konkrétní i v politické čísel
nebylo? kapesník 25.4. W*

BOJOVÁ POHOTOVOST — PRVOŘADÝ ÚKOL PVOS

Pravděpodobný nepřítel přistupuje ve stále větší míře k organizování provokačních akcí a letů svých prostředků vzdušného napadení v těsné blízkosti naší státní hranice. Cíl této činnosti je jasný — zjistit údaje o rozmístění našich obranných prostředků, rozkrytí bojových sestav, uskupení vojsk, systému PVOS a jejich bojových možností. Stále více používá kombinaci použití prostředků průzkumu a zdokonaluje jejich taktiku. Využívá k tomu letouny strategického průzkumu SR-71, TR-1, jejichž lety dává do souladu s lety vojenského letectva, vrtulníků a průzkumných systémů AWACS. Nezastavuje se ani před tím, že využívá k provokačním letům civilní sportovní a dopravní letouny. Sleduje přitom akceschopnost systému PVOS, jeho možnosti, účinnost a taktiku působení proti cílům — narušitelům.

Taktika použití těchto prostředků vzdušného napadení se stále více přibližuje možnému modelu nenadálého úderu větších sil do prostoru ČSSR. To potvrzuje i skutečnost, že pravděpodobný nepřítel má ve vysokém stupni bojové pohotovosti prostředky jaderného napadení a radioelektronického boje, a to jak na letounech, tak i na stálých pozemních stanovištích.

Tyto skutečnosti kladou na síly a prostředky PVOS požadavky mít vojska neustále ve vysoké úrovni bojové pohotovosti. znamená to udržovat celý pohotovostní systém nepřetržitě v neustálé připravenosti k uskutečnění odpovídajících protiopatření k odrazení nenadálých úderů nepřátelských prostředků vzdušného napadení. V činnosti systému PVOS nemohou existovat minuty a ani sekundy nepozornosti, odpočinku a ochabnutí pozornosti. Každá ztracená sekunda může naopak ve své konečné účinnosti znamenat nesplnění úkolu.

Vždyť právě v extrémních podmínkách letu nepřátelských prostředků vzdušného napadení (v přízemních výškách s využitím členitosti terénu) se může na obrazovkách našich radiolokátorů objevit jen jediná značka o letu cíle a vidový pozorovatel může také zjistit jen jedinou jeho polohu. A pak nepozornost sekundy, toto krátké zaváhání, zanedbání plnění svých povinností, nezjištění polohy letu cíle a tím nepředání potřebných údajů o pohybu prostředků vzdušného napadení systému uvědomování a zpracování informací znamená neřešit včas účinná opatření aktivních prostředků vojsk PVOS. A to vše stačí vzdušnému nepříteli k tomu, aby proniknul beztržně k objektu úderu a do hloubky státu. Takové zpoždění pak s sebou nese pozdní uskutečnění opatření v systé-

mu velení. Znamená to pozdní vydání úkolů jednotkám a prostředkům protiletadlového vojska a stíhacího letectva k zabránění nepřátelské činnosti vzdušného nepřítele; při neuposlechnutí výzev a rozkazů ovlivňuje pak negativně i splnění úkolů k jeho zničení.

Proto v průběhu celého výcvikového roku cílevědomě formujeme takové vlastnosti a schopnosti jednotlivců, bojových kolektivů, jako je bezchybné plnění každodenních náročných úkolů pohotovostního systému a jejich připravenosti k přechodu do vyšších stupňů bojové pohotovosti.

Ve výchovném a výcvikovém cyklu jde o utváření takových vlastností jednotlivců, kolektivů hotovostních a bojových směn, jako je vysoká úroveň jejich morálně politického stavu, hlubokého přesvědčení a víry ve správnost a účinnost řešených opatření, zaměřených k dosažení splnění úkolů PVOS při obraně vzdušného prostoru ČSSR. Je to proces přípravy a výchovy, zaměřený k utváření pozitivních a pevných morálních kvalit každého jejího příslušníka a jeho vysoké psychické a fyzické odolnosti.

Nejde v žádném případě o systém přípravy, zaměřený pouze ke zvládnutí techniky, k jejímu správnému ovládnutí, získání množství odborných, technických, praktických návyků a zkušeností, potřebných k plnění úkolů pohotovostního systému a v celém procesu vedení bojové činnosti s nepřátelskými prostředky vzdušného napadení.

Jde o souhrn cílevědomých opatření, která jsou zaměřena nejen k formování všestranných schopností každého příslušníka PVOS, ale i celých bojových kolektivů. Úloha jednotlivce je v pohotovostním systému PVOS vysoká. Tato skutečnost se týká jak příslušníků hlavních druhů vojsk (radiotechnického, protiletadlového raketového vojska a stíhacího letectva), ale i těch příslušníků speciálních vojsk, služeb, kteří se podílejí na zabezpečení získání, zpracování, přenosu informací, na tvorbě a vydání rozhodnutí, ale především na jeho praktickém uskutečnění.

Informace o pohybu nepřátelských prostředků vzdušného napadení radiotechnického vojska, předávaná cestou vidové pozorovací hlásky nebo operátora radiolokátoru, musí být bezpodmínečně zpracována podle zásady **„nejdříve reaguj na danou situaci, řeš ji a pak proveď její věrohodnost a získávej ostatní pomocné údaje“**. Zkušenost ukazuje, že vyjasnění situace, ověření a získání objektivních podkladů pro zhodnocení, zda jde o chybný, nepřesný nebo správný údaj, trvá průměrně 5 až 10 minut. A neřešit po tuto dobu aktivní opatření v systému PVOS, kdy sekunda ovlivňuje správnost rozhodnutí, není možné. Tak, jak již bylo dokázáno, taková činnost může vést i k nesplnění bojového úkolu celého systému PVOS.

Přitom je nutné vzít v úvahu, že nepřítel se bude provokační činností snažit o vyvolání takové situace, která vede k unavení systému PVOS, aby byly neúčelně čerpány rezervy techniky, a tak docházelo k ochabnutí pozornosti a ostráživosti obsluh pohotovostního systému.

Proto vystupuje do popředí otázka vysoké profesionální (odborné) připravenosti lidí, jejich dovednost včas zjistit zámysly nepřítele a dělat odpovídající protipatření. Reakce pohotovostního systému PVOS proto nemůže vést k přijímání jen souhrnu opatření, která by ve skutečnosti napomáhala záměrům nepřítele. Nesmí vést ke zjištění bojových sestav vojsk, údajů o počtech sil a prostředků PVO. Naopak, přijímaná opatření musí být účinná a mají přispět k dezinformaci a dezorientaci nepřítele.

Řešit účinně tyto úkoly znamená správně reagovat na údaje operátorů, úplně a naprosto věrohodné informace zpracovávat obsluhami zbraňových systémů, systémy velení až k přijetí správného rozhodnutí. Znamená to vypěstovat v bojových kolektivech takové vzájemné vztahy mezi jejich příslušníky, návaznosti v jejich práci, kdy si lidé vzájemně důvěřují, kde zpracovávané informace i přijatá rozhodnutí dávají každému příslušníkovi systému pocit jistoty dobře vykonané práce, ale i právní záruky.

Existují modernizované a soudobě zaváděné automatizované systémy velení zjednodušující proces řízení bojové činnosti. Vedou k zmechanizování, dříve pracovních, zejména mechanických procesů v činnosti obsluh a celých bojových kolektivů. Tvorba rozhodnutí, všestranné uplatnění požadavků soudobého boje a posouzení prvků a veličin ovlivňujících rozhodovací proces, však nadále jsou výsadou člověka a prostředkem jeho tvůrčího uplatnění. Zůstává odrazem schopností obsluh a velitelů bojových směn správně zhodnotit danou situaci a vzít v úvahu nejen předem namodelované veličiny, ale tvůrčím způsobem využívat všech dostupných zkušeností z teorie i taktiky boje s nepřátelskými prostředky vzdušného napadení. To ovšem znamená znát techniku, její možnosti a umět jich všestranně využít. V soudobých podmínkách vedení bojové činnosti s nepřátelskými prostředky vzdušného napadení si nedovedeme představit lidskou činnost bez využívání plně automatizovaných systémů velení. Na druhé straně však neznalost techniky, nedokonalé využívání jejích parametrů a možností nevede ke zvýšení bojového mistrovství. Existuje tedy přímá závislost mezi úrovní automatizace a úrovní připravenosti lidí.

Již dříve jsem uvedl to, že pravděpodobný nepřítel bude využívat svých prostředků vzdušného napadení koordinovaně s cílem způsobit nám co největší ztráty. To vede k tomu, že síly a prostředky PVO musíme používat centralizovaně, koordinovaně k dosažení co největší palebné hustoty na předpokládaných směrech úderů nepřátelských prostředků vzdušného napadení. Roste úloha sladěné, cílevědomé činnosti prostředků PVO, a to co do prostoru, času a jednotného zámyslu jejich použití. Znamená to dále zkvalitňovat úroveň společné činnosti a přípravy vojsk k plnění společných úkolů.

K řešení těchto otázek a plnění těchto úkolů přípravy vojsk organizujeme v rámci PVO za účasti sil a prostředků PVOS, vojsk PVO a letectva frontu, spojenců v rámci Jednotného systému PVO společná zaměstnání. Patří k nim společné nácviky směn velitelských stanovišť, organizování společných štábních nácviků, velitelsko-štábních cvičení, nácviků taktické součinnosti s lety reálných cílů. Všechna tato opatření směřují ke sladění činnosti bojových obsluh, směn velitelských stanovišť a jejich schopností ve vzdušném prostoru společně plnit zadané úkoly. Tato zaměstnání organizujeme jak mezi silami a prostředky PVO rozmístěných na území státu, tak i v rámci Jednotného systému PVO spojeneckých států. Nejvyšší formou přípravy jsou pak taktická cvičení a spojenecká cvičení, na kterých se již komplexně posuzuje, hodnotí připravenost k plnění úkolu odražení úderů velkých sil nepřátelských prostředků vzdušného napadení a zároveň efektivnost systému PVO a jeho celkové bojové možnosti.

Plnění úkolů boje se vzdušným nepřítelem v soudobých podmínkách vedení operací není však jen otázkou zhodnocení bojových možností sil a prostředků PVO. Na odražení těchto úderů se mimo působení stíhacího letectva, protiletadlového raketového vojska podílejí prostředky raketového vojska a dělostřelectva, prostředky REB, spojovací, výsadkové vojsko a další druhy speciálních

vojsk. Proto i posouzení a stanovení celkové účinnosti systému PVO znamená brát v úvahu i možnosti a úkoly těchto prostředků. Z tohoto důvodu i příprava směn, jejich výcvik je daleko ucelenější. To znamená, aby byly schopny všestranně posoudit možnosti těchto druhů vojsk a sladit jejich úkoly a cíle.

Chápat však u vojsk PVOS plnění a realizaci úkolů bojové pohotovosti jen jako plnění, byť sebedokonalejší, úkolů pohotovostního systému, je zkrácené, částečné a krátkozraké. Znamená to chápat jen úzkou část celé problematiky bojové pohotovosti PVOS.

I u PVOS platí, že bojovou pohotovost vojsk je zapotřebí chápat jako souhrn opatření, zaměřených nejen k plnění každodenních náročných úkolů pohotovostního systému, ale i úkolů dalšího růstu úrovně připravenosti všech sil a prostředků PVO k odražení hromadných úderů nepřítele, včetně dalšího doplňování a rozvíjení vojsk. Pohotovostní systém chápeme jako součást úplného plnění úkolů bojové pohotovosti a připravenosti vojsk PVO k odražení úderů vzdušného nepřítele. Zatímco pohotovostní systém PVOS je zaměřen především k plnění úkolů boje s narušiteli vzdušného prostoru, ochrany nedotknutelnosti výšostního prostoru ČSSR, jsou ostatní opatření bojové pohotovosti chápána v celém souhrnu. Znamenají připravenost k všestrannému použití sil a prostředků PVO a jejich schopnost ničit daleko početnější síly vzdušného nepřítele a účinně odrazet jeho hromadné údery.

Řešit komplexně tento úkol znamená splnit ve stanovených časových normách celý souhrn opatření k narůstání sil a prostředků PVO. Mezi ně patří uskutečnění doplnění sil letectva a jeho manévr, převedení dalších sil a prostředků protiletadlového raketového vojska do vyšších stupňů bojové pohotovosti. Znamenají další rozvinutí systému průzkumu vzdušného nepřítele — manévr prostředky radiotechnického vojska, manévr prostředky REB. Systém spojení a velení musí být přitom schopen zabezpečit organizovaný přechod vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti sil a prostředků PVO. V praktické činnosti vojsk při plnění těchto úkolů jsou řešeny daleko konkrétněji i úkoly spojené s všestranným zabezpečením bojové činnosti vojsk, jejich materiálním a technickým zabezpečením.

Vzhledem ke zvětšenému objemu plnění stanovených úkolů jsou stanoveny i konkrétnější požadavky na formování a upevňování morálně politického stavu vojsk, dále na utváření morálních, psychických a fyzických kvalit jak jednotlivců, tak bojových kolektivů s důrazem na ty, které jsou nově doplněné a vytvořené.

V práci štábů pak klademe důraz na cílevědomost řízení činnosti, plánovitost, komplexnost a všestrannost při posuzování stanovených úkolů, jejich realnost, správnost pochopení, včasnost doručení a jejich naprosto přesné splnění.

Rostou zároveň požadavky na všestrannou připravenost širokého okruhu vojsk, zařazených do bojového rozdělení, vykonavatelů. Na vysokém významu nabývá otázka reálného bojového rozdělení, včasného svozu osob na místa velení a jejich služebního zařazení. Správné, včasné a úplné předání velení funkcionářům zařazeným do bojové směny po jejich příchodu dozorců či hotovostní směnou pak ovlivňuje jejich rychlé proniknutí do bojové situace, napomáhá přijímání správných rozhodnutí a tím i celkové kvalitě splnění bojového úkolu.

Zkušenosti u vojsk PVOS ukazují, že všude tam, kde velitelé nechápu plnění tohoto úkolu komplexně, zaměřují svou pozornost pouze k plnění úkolů pohotovostního systému, cílevědomě neovlivňují úroveň bojového zabezpečení, vše-

stranného materiálního a technického zabezpečení. Tam vznikají vážné problémy, které znamenají nesplnění úkolů bojové pohotovosti ve svém souhrnu.

Ukazuje se, že tyto úkoly musí být plněny soustavně, pravidelně řešeny a řízeny nácviky směn, zejména v době kádrových změn po příchodu nových vojáků z povolání k útvarům a po nástupu povolanců. Praktické návyky musí být stále a pravidelně zdokonalovány.

Proto i v tomto výcvikovém roce zaměřujeme při plnění úkolů dalšího zvyšování úrovně bojové pohotovosti pozornost na tyto problémy:

- **komplexní řešení otázek reálného bojového rozdělení, dosažitelnost osob a včasné obsazení míst velení,**

- **zvýšení úrovně připravenosti osob, a to jak jejich teoretických znalostí, tak i praktických schopností plnit úkoly podle bojového rozdělení,**

- **připravenost míst velení nejen k vedení a řízení bojové činnosti pomocí automatizovaných systémů velení, ale i schopnost rychlého přechodu na ruční způsob a organizovaný přechod z centralizace na decentralizaci velení,**

- **formování vysokých morálních, psychických a fyzických kvalit lidí,**

- **konkrétní prověřování schopností jednotlivců, řídicích pracovníků a bojových kolektivů plnit ty nejsložitější úkoly ve všech situacích vedení bojové činnosti,**

- **všestranné zabezpečení života a činnosti osob.**

U PVOS, stejně tak jako u ostatních vojsk ČSLA, neexistuje důležitější úkol, než zabezpečení vysoké úrovně nepřetržité bojové pohotovosti.